

Hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 12 jan. 1950

Mede bestemd voor Stikker, Van de Brink en Lieftinck.

Heden kreeg ik een lang bezoek van Djuanda, die thans op 17 Januari definitief via Schiphol naar de USA vertrekt.

Djuanda deelde mede dat hij waarschijnlijk vergezeld wordt door de nieuwe Indonesische Ambassadeur in de USA. De bedoeling is dat Sumitro dan weder naar Indonesië teruggaat. Djuanda bevestigde mij nog eens dat Cochran aangedrongen had Sumitro uit de USA weg te halen. Djuanda bevindt zich nog in het onzekere over de USA steun, die hij zal kunnen krijgen. Cochran is volgens hem vrij optimistisch. Liefst zou men een general purpose loan willen hebben doch van USA zijde drong men aan op special project. Djuanda hoopt dat het mogelijk zal zijn beide doeleinden te combineren. Hij deelde voorts mede dat het hem duidelijk was dat de USA voorwaarden zou stellen en hij begreep ook dat voor de nieuw opgerichte staat de condities en controles voor Indonesië wel zwaarder zouden kunnen zijn dan de condities waaraan Nederland tegenover de USA moet voldoen.

In dit verband sneed Djuanda ook de mogelijkheid van hulp door Nederland aan. Volgens berekeningen van het Ministerie van Financiën zou Indonesië in het totaal in 1950 376 miljoen gulden in Nederland moeten uitgeven voor transfers, pensioenen, delegaties en rente en aflossingen enz. Ik heb dit cijfer niet gecontroleerd. Ik heb eventuele hulpverlening door Nederland nog afgehouden en er op gewezen dat men eerst een nader onderzoek moest instellen naar de betalingsverhoudingen tussen beide landen. Ongetwijfeld zal Djuanda na terugkeer uit de USA op dit onderwerp terugkomen.

Djuanda sneed voorts aan het probleem van de Indonesische herstelbank. Hij meende dat het oorspronkelijke project zoals dit in Nederland ligt politiek in Indonesië niet aanvaardbaar zal zijn en dat men in Indonesië een eigen instelling zal moeten oprichten. Ik heb geen poging gedaan om hem het oorspronkelijke project aan te praten. Ik heb hem medegedeeld dat ik zeer wel begreep dat men naar nieuwe vormen zocht en dat wij daar bij gelegenheid eens rustig over zouden moeten praten.

Waar Djuanda echter reeds het probleem van hulp van Nederlandse zijde in algemene termen aansneed, heb ik de gelegenheid te baat genomen hem er op te wijzen dat nu binnenkort de bewijzen door de RIS geleverd zouden moeten worden dat de Europese ondernemingen, ook in die streken waar thans geen rust heerst weer aan het werk zouden kunnen gaan. Met andere woorden dat het herstel van rust en orde het meest vertrouwen zal geven en dat daarbij ook een zekere discipline mag worden verwacht van de TNI. Djuanda gaf toe dat er nog veel misstanden waren dat de TNI wel meer dan eens ongeoorloofd ook tegenover ondernemers zal optreden om aan geld te komen.

Men was thans bezig te werken aan financiering van de TNI en verzorging met goederen en kleren.

Djuanda vertelde mij voorts dat hij Fox verteld had dat de RIS het contract met de Republiek niet overneemt. Het was een onaangenaam onderhoud geweest. Hij heeft aan Fox medegedeeld dat hij natuurlijk zaken in Indonesië zou kunnen doen doch dat de Indon. regering onder geen voorwaarde monopolies wenst te verstrekken en buitenlandse deelneming op economisch gebied op basis van free-enterprise zou willen zien.

Ik heb Djuanda tenslotte gevraagd hoe ver men was met de herziening van de monetaire politiek en of men voor zijn vertrek op dit gebied nog principiële beslissingen zou nemen of dat deze pas zouden vallen na zijn terugkeer uit de USA. Djuanda was van oordeel dat deze beslissingen pas zouden kunnen vallen na zijn terugkeer uit de USA omdat hij hoopte de situatie

beter te kunnen overzien. Hij was van mening dat voor hem en zijn collega van Financiën het niet mogelijk zou zijn om onmiddellijk een beslissing te nemen op plannen die voor de SO waren voorbereid en die U bekend zijn. Hij meende dat deze beslissingen over circa 2 maanden zouden kunnen volgen. Hij deelde mede dat Oudt en de Javabank op een snelle beslissing aandrongen doch hij kon daaraan niet onmiddellijk voldoen.

Persoonlijk zou ik hierbij willen aantekenen dat ik de situatie hier grondig moet hebben bekeken voordat ik definitief een oordeel zou durven vellen over de plannen die indertijd zijn voorbereid.

Ik vroeg Djuanda wie of in zijn afwezigheid Minister ad interim zou zijn. Hij vertelde dat daaromtrent niets besloten was en dat hij ook maar liever zag dat geen van de Ministers zich met zijn Departement zou bemoeien. Indien ik in zijn afwezigheid zaken op ministerieel niveau zou moeten behandelen gaf hij er de voorkeur aan dat ik zulks met Hatta zou doen.

Djuanda sprak mij ook gelijk Rum, Leimena, Supomo en andere leden, over het geval Westerling. De moeilijkheden in de Pasundan zijn groot. De Wali Negara is volgens Djuanda, die de Pasundan goed kent, bij de President ontboden om deze zaak te bespreken. Volgens Djuanda stond het niet vast of de Pasundan zou blijven bestaan, doch wijziging zou volgens hem alleen bij volksstemming kunnen geschieden. Naar zijn mening zouden veel leidende personen uit de Pasundan zich moeten terugtrekken en door anderen moeten worden vervangen.